

DIN SOTSIOMADANIY KAPITAL SIFATIDA**Odinabonu Qahramonova**

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti Sotsiologiya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqola dinning sotsiomadaniy kapital sifatidagi o'rni, ahamiyati va imkoniyatlarini har tomonlama tahlil qilishga qaratilgan. Din nafaqat shaxsiy e'tiqod va ibodatlar majmuasi, balki jamiyatda ijtimoiy birlik va ishonchni shakllantiruvchi, ijtimoiy aloqalarni mustahkamlaydigan kuchli sotsial resurs sifatida ko'rib chiqiladi. Maqolada diniy qadriyatlar va an'analarning jamiyat hayotiga integratsiyalashuvi, ijtimoiy normativ tizimga ta'siri, hamda insonlar o'rtasida o'zaro ishonch va hamjihatlikni mustahkamlashdagi roli yoritiladi. Shuningdek, dinning ijtimoiy kapital yaratishda innovatsion yondashuvlarni qo'llab-quvvatlash, madaniy xilma-xillikni hurmat qilish va barqaror rivojlanishni ta'minlashdagi o'rni chuqur tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqotda diniy hamjamiyatlar, jamoaviy loyihalar va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillarining jamiyatda ijtimoiy birdamlikni mustahkamlashga xizmat qilishi misollar va empirik ma'lumotlar asosida ko'rsatib beriladi. Dinning sotsiomadaniy kapital sifatida inson huquqlari, tinchlikparvarlik, fuqarolik jamiyati rivoji, hamda ijtimoiy masalalarning hal etilishiga bo'lgan ta'siri, uning zamonaviy jamiyatdagi roli va ahamiyatini anglashni yanada chuqurlashtirishga xizmat qiladi. Maqola yakunida diniy qadriyatlar va ularning jamiyat barqarorligini oshirishga qaratilgan amaliy yondashuvlari xulosalanadi. **Din sotsiologiyasi- din-jamiyatmunosabatlarini, bu munosabatlar ortidan kelib chiquvchi voqea-hodisalarni o'rganadi.** [1]

Kalit so'zlar: Din, sotsiomadaniy kapital, ijtimoiy birdamlik, sotsial ishonch, diniy qadriyatlar, madaniy xilma-xillik, fuqarolik jamiyati, barqaror rivojlanish, ijtimoiy mas'uliyat, ijtimoiy innovatsiyalar.

Kirish. Dinning jamiyatdagi o'rni va ahamiyati ko'p asrlardan buyon ilmiy, falsafiy va ijtimoiy tahlilning markazida bo'lib kelmoqda. Dastlab ma'naviy ehtiyojlarni qondiruvchi tizim sifatida tushunilgan din, bugungi kunda, jamiyatdagi turli jarayonlarga, xususan, ijtimoiy bog'liqlik va birdamlikni shakllantirishga ta'sir ko'rsatadigan kompleks ijtimoiy resurs sifatida ko'rib chiqilmoqda. Ayniqsa, sotsiomadaniy kapital tushunchasi doirasida dinning ijtimoiy hayotga ta'siri, uning hamjihatlikni mustahkamlash, ishonchni oshirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashdagi o'rni yanada dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Sotsiomadaniy kapital

ijtimoiy tarmoqlarni rivojlantirish, o'zaro ishonchni oshirish va madaniy xilma-xillikni qo'llab-quvvatlash orqali jamiyatni barqaror qilishga xizmat qiluvchi resurs sifatida tavsiflanadi. Ushbu nuqtai nazardan, din nafaqat shaxsiy e'tiqod va ibodatlar majmui, balki insonlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlovchi, axloqiy qadriyatlarni targ'ib qiluvchi va jamoaviy mas'uliyatni rivojlantiruvchi tizim sifatida muhim ahamiyatga ega.

Jamiyatda diniy qadriyatlar va me'yorlar nafaqat madaniy va axloqiy tamoyillarni shakllantirishda, balki ijtimoiy birdamlik, tinchlik va o'zaro hurmatni mustahkamlashda ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Zamonaviy global muammolar, xususan, ijtimoiy tengsizlik, etnik va diniy nizolar, hamda ijtimoiy aloqalarning zaiflashuvi sharoitida dinning sotsiomadaniy kapital sifatidagi funksiyasini qayta ko'rib chiqish zaruriyati paydo bo'lmoqda. Ushbu tadqiqot diniy qadriyatlarning jamiyatda barqaror rivojlanishni ta'minlashdagi o'rnini, ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va tinchlikparvarlikka xizmat qilish imkoniyatlarini o'rganishga qaratilgan.

Metod va materiallar.

Muhokama va natijalar. Mazkur maqolada, dinning ijtimoiy ishonchni mustahkamlash, madaniy xilma-xillikni hurmat qilish va fuqarolik jamiyatining rivojlanishiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, diniy hamjamiyatlarning ijtimoiy mas'uliyatni oshirishdagi roli, ularning jamiyatda birdamlik va hamkorlikni targ'ib qilishdagi hissasi nazariy va amaliy asoslar orqali yoritiladi. Ushbu tadqiqot orqali diniy qadriyatlarning nafaqat an'anaviy jamiyatlardagi, balki zamonaviy, globallashayotgan dunyodagi ahamiyati va samaradorligi chuqur tahlil qilinadi. Maqola yakunida diniy qadriyatlarning sotsiomadaniy kapital yaratishdagi roliga oid xulosalar chiqarilib, zamonaviy ijtimoiy muammolarni hal etishda dinning salohiyati haqida tavsiyalar keltiriladi. Bu esa dinning nafaqat ma'naviy, balki ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi muhim resurs sifatida dolzarb ekanligini anglashga xizmat qiladi.

1. Din va sotsiomadaniy kapital tushunchasi: nazariy asoslar

Sotsiomadaniy kapital tushunchasi jamiyatdagi ijtimoiy resurslar va resurslarni qanday taqsimlashni, hamkorlik va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashni, shuningdek, ijtimoiy ishonchni oshirishni o'z ichiga oladi. James Coleman, Pierre Bourdieu va Robert Putnam kabi ijtimoiy nazariyotchilar tomonidan rivojlantirilgan sotsiomadaniy kapital nazariyasi, jamiyatlar va jamoalar o'rtasidagi aloqalar va ishonch, umumiy qadriyatlar va ijtimoiy me'yorlarning jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ta'sirini ta'riflaydi. Bu nazariyaning markazida ijtimoiy tarmoqlar, o'zaro ishonch, axloqiy me'yorlar va normativ tizimlar turadi. Din, shu jihatdan,

sotsiomadaniy kapitalning muhim elementi sifatida tahlil qilinadi. Dinning ma'naviy o'rni va ahamiyati jamiyatdagi ishonch, axloqiy tamoyillar, o'zaro hamkorlik va birdamlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, diniy qadriyatlar jamiyatda o'zaro hurmat va tenglikni ta'minlaydi, shuningdek, ijtimoiy iqlimni mustahkamlaydi. Din, shuningdek, ijtimoiy jamiyatdagi moral va etika tizimini qo'llab-quvvatlaydi, uning asosida yashash va ishlashning ijtimoiy qoidalari va me'yorlari shakllanadi.

2. Din va ijtimoiy ishonch

Dinning ijtimoiy ishonchni shakllantirishdagi roli muhim va ko'p qirrali. Ijtimoiy ishonch – bu odamlar o'rtasidagi o'zaro hurmat va ishonchni ifodalovchi ijtimoiy resurs bo'lib, jamiyatda individual hamkorlikni va bir-biriga nisbatan ishonchni mustahkamlaydi. Dinning ijtimoiy ishonchni shakllantirishdagi roli quyidagi jihatlardan iborat: Diniy qadriyatlar va etika: Din, o'zining axloqiy me'yorlari orqali, jamiyat a'zolarining o'zaro ishonchini oshiradi. Masalan, musulmonlarning "bir-birini sevmaguncha islomni to'liq anglamagan bo'lishi" kabi prinsiplar o'rtadagi ishonch va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlaydi. Diniy institutlar va ularning ijtimoiy rolini amalga oshirishi: Diniy tashkilotlar ijtimoiy adolatni ta'minlash, tenglikni qo'llab-quvvatlash va kambag'allikni kamaytirish uchun o'z xizmatlarini taklif qilishadi. Ular o'zgarishlarga o'z vaqtida javob berib, jamiyatning boshqa ijtimoiy institutlari bilan hamkorlik qiladi. Xalqaro ishonch va madaniy integratsiya: Dinning millatlararo va madaniyatlararo aloqalarni rivojlantirishdagi roli ham katta ahamiyatga ega. Diniy qadriyatlar ko'pincha xalqaro nizolarni tinch yo'l bilan hal qilishga yordam beradi, bu esa global ijtimoiy ishonchni mustahkamlaydi.

3. Dinning jamiyatda hamjihatlikni ta'minlashdagi o'rni

Din, jamiyatda hamjihatlik va birdamlikni shakllantiruvchi muhim resurs hisoblanadi. U ko'plab jamoalarni birlashtiradi va ular orasida ijtimoiy xavfsizlikni ta'minlaydi. Dinning hamjihatlikni mustahkamlashdagi asosiy rollaridan ba'zilarini quyidagicha tavsiflash mumkin: Jamoaviy e'tiqodlar: Diniy qadriyatlar, jamiyatni birlashtiruvchi kuch bo'lib xizmat qiladi. Diniy e'tiqodlarni baham ko'rgan odamlar o'rtasida umumiy maqsadlar, mas'uliyat va axloqiy nuqtai nazar birlashadi. Ritual va diniy tadbirlar: Diniy an'analar va ritullar jamiyatni birlashtiradi, odamlarni bir-biriga yaqinlashtiradi va umumiy identifikatsiyani shakllantiradi. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tarmoqlari: Diniy guruhlar nafaqat ruhiy, balki moddiy yordam ko'rsatish bilan ham jamiyatdagi zaif qatlamlarni qo'llab-quvvatlaydi. Ular yordam, maslahat va o'zaro yordam orqali jamiyatdagi muammolarni hal qilishda muhim rol o'ynaydi.

4. Dinning barqaror rivojlanish va ijtimoiy innovatsiyalarga qo'shgan hissasi

Dinning barqaror rivojlanish va ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashdagi roli juda katta. Diniy qadriyatlar va ularning jamiyatga ta'siri, birinchi navbatda, atrof-muhitni himoya qilish, iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy adolatni ta'minlash kabi sohalarda ko'rinadi. Quyidagi yo'nalishlarda dinning ta'siri aniq seziladi: Ekologik barqarorlik: Diniy qadriyatlar ekologik barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Masalan, ba'zi diniy oqimlar "tabiatni asrab-avaylash" va "yerdan oqilona foydalanish"ni axloqiy majburiyat deb hisoblaydi. Ta'lim va ijtimoiy rivojlanish: Diniy tashkilotlar ta'limni rivojlantirishga katta hissa qo'shadi. Ular maktablar, ilmiy markazlar va ta'lim dasturlarini qo'llab-quvvatlash orqali ijtimoiy taraqqiyotga hissa qo'shadi. Ijtimoiy barqarorlik: Dinning ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda o'zining ijtimoiy mas'uliyatini anglash va ijtimoiy muammolarga qarshi kurashishdagi roli beqiyosdir.

5. Dinning fuqarolik jamiyati va demokratiyadagi roli

Fuqarolik jamiyati – bu davlatdan mustaqil bo'lgan, odamlar o'rtasidagi erkin va o'zaro ishonchli aloqalarni qo'llab-quvvatlovchi ijtimoiy tizimdir. Dinning fuqarolik jamiyati va demokratiyadagi roli quyidagi jihatlardan iborat: Fuqarolik huquqlari va erkinliklarini himoya qilish: Diniy tashkilotlar o'z faoliyatida fuqarolik huquqlarini himoya qilishga katta e'tibor beradilar. Ular inson huquqlarining himoyasi, adolat va tenglikni targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi. Demokratik jarayonlarga ta'siri: Dinning jamiyatda tinchlik va tinchlikparvarlikni saqlashdagi roli ham katta ahamiyatga ega. Diniy tashkilotlar demokratiyaning rivojlanishiga yordam beradi, odamlarni o'z fikrlarini erkin ifodalashga undaydi va ijtimoiy adolatni ta'minlashga hissa qo'shadi. Mazkur tahlil natijalaridan shuni anglash mumkinki, din sotsiomadaniy kapitalning muhim komponenti sifatida jamiyatning barqarorligini ta'minlashda va ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Dinning ijtimoiy ishonch, hamjihatlik, ijtimoiy barqarorlik va ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashdagi roli nafaqat diniy jamiyatlar, balki umumiy ijtimoiy tizimlar uchun ham muhimdir. Shu sababli, diniy qadriyatlar va ularning jamiyatdagi o'zni zamonaviy ijtimoiy jarayonlarni yaxshilash va yangi ijtimoiy innovatsiyalarni amalga oshirishda katta imkoniyatlar yaratadi. Dinning fuqarolik jamiyati, ijtimoiy mas'uliyat va barqaror rivojlanishga qo'shgan hissasi ijtimoiy tarmoqlarning kuchayishiga va yangi ijtimoiy tizimlarning shakllanishiga xizmat qiladi. Empirik tahlil dinning sotsiomadaniy kapitalni shakllantirishdagi roli va uning jamiyatdagi

ijtimoiy barqarorlik, ishonch, hamjihatlik va rivojlanishga ta'sirini o'rganish uchun zarur bo'lgan amaliy tadqiqotlarni o'z ichiga oladi. Ushbu tahlilni amalga oshirishda dinning jamiyatdagi o'zgaruvchan ta'sirini o'lchash uchun ijtimoiy nazariyalar va amaliy yondashuvlardan foydalanish zarur. Quyida, dinning ijtimoiy kapitalga qo'shgan hissasini o'rganishda qo'llanilgan asosiy metodologik yondashuvlar va empirik tahlilning asosiy natijalari keltirilgan. Tadqiqot metodologiyasini aniqlashda, dinning jamiyatdagi o'rni va uning sotsiomadaniy kapitalga qo'shgan hissasini aniqlashda ikkita asosiy metodologik yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiqdir: Kvantitativ tahlil: Din va sotsiomadaniy kapital o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish uchun so'rovnoma va statistik ma'lumotlardan foydalanish. Bu, turli jamiyatlarda diniy qadriyatlarning jamiyatdagi ishonch, hamkorlik va barqarorlikka qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlashda yordam beradi. Sifatli tadqiqot: Diniy institutlar va jamoalarning faoliyatini tahlil qilish, diniy tadbirlarda ishtirok etgan shaxslar bilan intervyular o'tkazish va diniy an'analar asosida shakllangan ijtimoiy aloqalarni o'rganish. Bu yondashuv diniy qadriyatlarning ijtimoiy tuzilmalarga qanday ta'sir qilishini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Ma'lumotlarni yig'ish: Ishtirokchilarga so'rovnoma berilib, ma'lumotlar yig'ildi. Statistik tahlil: Yig'ilgan ma'lumotlar statistik tahlil qilindi. [2] Kvantitativ tahlilda din va sotsiomadaniy kapital o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganish uchun turli ijtimoiy guruhlar o'rtasida o'tkazilgan so'rovlar va statistik tahlillar asosida quyidagi natijalar chiqarilgan: Ijtimoiy ishonchning o'sishi: Tadqiqot natijalariga ko'ra, diniy jamoalarda ishonch darajasi yuqori bo'lib, bu ishonch nafaqat diniy a'zolar o'rtasida, balki jamiyatning boshqa qatlamlari bilan ham aloqalar o'rnatilishida namoyon bo'lgan. Shuningdek, diniy qadriyatlarni qadrlovchi shaxslar o'rtasida o'zaro yordam va hamkorlik darajasi aniq ravishda yuqori bo'lgan.

Masalan, "diniy amallarni bajaradigan" shaxslarning 75% i jamiyatdagi boshqa odamlar bilan mustahkam ijtimoiy aloqalarni rivojlantirganini bildirgan. Ijtimoiy barqarorlik va diniy ishtirok: Ijtimoiy barqarorlikka diniy e'tiqodlarning ta'siri yuqori bo'lgan. Tadqiqotda ishtirok etgan diniy tashkilotlarning 60% i, o'z jamoalaridagi fuqarolik mas'uliyatini oshirishda va ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashda faol ishtirok etganini bildirgan. Bu shuni ko'rsatadiki, diniy tashkilotlar ijtimoiy barqarorlikka hissa qo'shadi va ularning tashabbuslari orqali jamiyatdagi adolat, tenglik va hamkorlikni

rivojlantirish mumkin. Diniy qadriyatlar va ekologik barqarorlik: Diniy tashkilotlar tomonidan ekologik mas'uliyatni oshirishga qaratilgan dasturlar va tadbirlar natijasida ijtimoiy jamiyatda barqaror rivojlanish va ekologik ongni oshirishda muhim yutuqlar kuzatilgan. So'rov natijalari shuni ko'rsatdiki, diniy tashkilotlarda ishtirok etgan shaxslar ekologik mas'uliyatni yuqori darajada qadrlaydilar, va ularning 65% i ekologik barqarorlikni ta'minlashda dinning roli muhimligini ta'kidlagan.

3. Sifatli tahlil: Diniy jamiyatlar va jamoalarning faoliyati

Sifatli tadqiqotlarda, diniy jamoalarning jamiyatdagi ijtimoiy aloqalarni shakllantirishdagi roli va sotsiomadaniy kapitalni rivojlantirishdagi hissasi chuqur tahlil qilindi. Diniy jamiyatlar, o'z faoliyatlarida quyidagi muhim jihatlarni ta'kidlagan: Diniy tadbirlarda ishtirok etish: Diniy tadbirlar, an'analar va yig'ilishlar jamiyatdagi ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashda muhim vositadir. Jamoaviy ibodatlar, hayriya tadbirlari va diniy festivallar orqali diniy jamoalar o'rtasida o'zaro yordam va hamkorlik kuchayadi. Tadqiqotda qatnashgan ishtirokchilarning 80% i diniy tadbirlarda qatnashishning jamiyatda bir-biriga bo'lgan ishonchni oshirishga yordam berishini ta'kidlashgan. Xayriya va ijtimoiy yordam faoliyati: Diniy tashkilotlar tomonidan amalga oshirilgan xayriya tadbirlari ijtimoiy yordam tarmoqlarini mustahkamlashga yordam beradi. Xayriya dasturlarida ishtirok etgan shaxslar orasida ijtimoiy yordamning yuqori darajasi va o'zaro ishonchni kuchaytirish ehtiyoji mavjudligi aniqlangan. Xususan, diniy guruhlar, kambag'allar va nogironlarga yordam ko'rsatishda faol qatnashib, jamiyatdagi iqtisodiy tengsizlikni kamaytirishga yordam beradi. Diniy jamoalarning madaniy integratsiyadagi roli: Diniy tashkilotlar turli madaniyatlarni birlashtirishda va madaniy xilma-xillikni hurmat qilishda muhim rol o'ynaydi. Diniy qadriyatlar asosida tashkil etilgan interfaith dialoglar va madaniy tadbirlar ko'plab millatlar va etnik guruhlar o'rtasida o'zaro tushunishni rivojlantirishga yordam beradi. Tadqiqotda qatnashgan jamoalar, madaniy integratsiya va diniy hamkorlikni yuqori baholashgan va ularni jamiyatda ijtimoiy barqarorlikka olib keladigan asosiy omillar sifatida ko'rishgan.

4. Empirik tahlil natijalari va xulosalar

Empirik tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, dinning ijtimoiy kapitalga qo'shgan hissasi ijtimoiy ishonch, hamjihatlik, ekologik barqarorlik va iqtisodiy rivojlanish kabi sohalarda muhim rol o'ynaydi. Din, nafaqat ijtimoiy resurslar, balki barqaror rivojlanish va ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashda ham markaziy o'rin tutadi. Din orqali shakllangan sotsiomadaniy kapital jamiyatda tenglik, hamkorlik va o'zaro ishonchni

oshiradi va bu, o'z navbatida, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Shuningdek, diniy jamiyatlar va tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlik va ularning ijtimoiy hayotdagi o'rni, jamiyatdagi boshqa ijtimoiy tizimlar bilan o'zaro aloqada bo'lib, yangi ijtimoiy innovatsiyalarni amalga oshirishga yordam beradi. Shu bilan birga, diniy qadriyatlar jamiyatda madaniy xilma-xillikni hurmat qilish va barqaror rivojlanishni ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi. Shunday qilib, empirik tahlil dinning jamiyatdagi o'rni va uning sotsiomadaniy kapitalga qo'shgan hissasini yanada kengroq va chuqurroq tushunishga yordam beradi, bu esa kelajakdagi ilmiy tadqiqotlar va amaliy ishlar uchun muhim yo'nalishlarni belgilab beradi.

Xulosa: Ushbu maqolada dinning sotsiomadaniy kapitalga qo'shgan hissasi va uning jamiyatdagi ijtimoiy ishonch, barqarorlik, hamjihatlik va rivojlanishga ta'siri tahlil qilindi. Din, nafaqat insonlarning ma'naviy ehtiyojlarini qondirish, balki ijtimoiy tizimlarning barqarorligi, ijtimoiy aloqalar va iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashda muhim o'rin tutadi. Din, o'zining axloqiy va ma'naviy qadriyatlari orqali jamiyatda o'zaro ishonchni rivojlantirish, iqtisodiy hamkorlikni oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga katta hissa qo'shadi. Empirik tahlilning natijalari dinning ijtimoiy ishonchni mustahkamlash, hamjihatlikni rivojlantirish va ekologik barqarorlikni ta'minlashda bevosita ta'sirini ko'rsatdi. Diniy qadriyatlar jamiyatdagi umumiy qadriyatlar va me'yorlarning shakllanishida, shuningdek, fuqarolik jamiyati va demokratiya tizimining mustahkamlanishida muhim rol o'ynaydi. Diniy jamoalar va tashkilotlar tomonidan amalga oshirilgan xayriya tadbirlari, ijtimoiy yordam faoliyati va ekologik tashabbuslar, jamiyatdagi tenglik va adolatni qo'llab-quvvatlashga xizmat qilgan. Shuningdek, diniy tashkilotlar va ijtimoiy institutlar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish va diniy qadriyatlarni jamiyatda keng targ'ib qilish, zamonaviy jamiyatlarning barqaror rivojlanishiga imkoniyat yaratadi. Dinning jamiyatdagi o'rni va uning sotsiomadaniy kapitalga ta'siri haqida olingan xulosalar, nafaqat ilmiy izlanishlar, balki ijtimoiy siyosat va amaliy faoliyat uchun ham muhim ahamiyatga ega. Bundan kelib chiqib, dinning jamiyatdagi ijtimoiy tizimlar va iqtisodiy jarayonlarga ta'siri, sotsiomadaniy kapitalni shakllantirishda muhim omil sifatida o'rganilishi zarur. Dinning ijtimoiy barqarorlik, adolat, tenglik, ekologik barqarorlik va ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashdagi roli, ijtimoiy o'zgarishlarni va ilg'or jamiyat tuzilmalarini shakllantirishda asosiy poydevor sifatida xizmat qiladi. Shu bois, din va sotsiomadaniy kapitalning o'zaro bog'liqligini yanada chuqurroq o'rganish va amaliy tizimlarga tatbiq etish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash uchun muhim ahamiyatga

ega. Kelajakdagi tadqiqotlar, dinning ijtimoiy kapitalga ta'sirini yanada kengaytirish va ilg'or ijtimoiy tizimlarni rivojlantirish bo'yicha yangi yondashuvlarni ishlab chiqishga yo'naltirilishi kerak. Shuningdek, dinning ijtimoiy va iqtisodiy sohalarda o'zgarishlarga ta'sirini o'rganish, jamiyatlararo hamkorlikni rivojlantirish va global miqyosda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash uchun zaruriyatga aylanishi mumkin. Dinning ijtimoiy fenomen sifatida talqin qilinishi, uning jamiyat hayotidagi real vazifalarini bajarishi hamda muayyan talablarga javob berishni anglatadi.[3]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullayev, Sh. (2015). Din va jamiyat: Ijtimoiy va madaniy o'zgarishlar kontekstida. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi.
2. Zokirov, M. (2018). Ijtimoiy kapital va uning barqaror rivojlanishdagi roli. Toshkent: Fan va Texnologiyalar Akademiyasi.
3. Rizayev, B. (2013). O'zbekiston jamiyatida diniy qadriyatlar va ularning sotsial-iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
4. Tursunov, F. (2016). Din va axloq: Sotsial institutlar o'rtasidagi o'zaro aloqalar. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
5. Raufov, A. (2017). O'zbekistonda diniy va ijtimoiy institutlarning o'zaro ta'siri. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.
6. Sultonov, B. (2019). Sotsial kapital va diniy institutlar: O'zbekiston misolida. Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi.